

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/25/2021
Identifikačné číslo spisu: 7118010417
Dátum vydania rozhodnutia: 16.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:7118010417.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Dušana Krč-Šeberu, v trestnej veci obvineného F. M., pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 16. marca 2022 v Bratislave, o dovolaní obvineného F. M. proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 13. marca 2019, sp. zn. 4To/19/2019, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného F. M. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej tiež „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) z 19. novembra 2018, sp. zn. 1Tk/1/2018 bol obvinený F. M. (ďalej tiež „obvinený“ alebo „dovolateľ“) uznaný za vinného z obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

- v dobe od 21.45 hod. dňa 4. septembra 2017 do 4.20 hod. dňa 5. septembra 2017 v kuchyni na 1. poschodí rodinného domu na ul. A. č. XXX v obci N. v okrese F., v úmysle usmrtiť, veľkou razanciou a prudkosťou bodol svoju matku, 57 ročnú U. M., kuchynským nožom s dĺžkou čepele 8,5 cm do oblasti krku a spôsobil jej bodnorené poranenie krku s kompletným prerezaním spoločnej ľavej krčnej tepny a narezaním ľavej vnútornej hrdlovej žily, následkom čoho bezprostredne po zranení došlo k vykrvácaniu a smrti menovanej.

Za to okresný súd uložil obvinenému podľa § 145 ods. 2 Trestného zákona, § 42 ods. 1 Trestného zákona súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 20 (dvadsať) rokov, pre výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 3 písm. b) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia.

Podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona súd prvého stupňa zároveň zrušil výrok o treste uložený obvinenému rozsudkom Okresného súdu Rožňava zo 4. mája 2018, sp. zn. 15T/20/2018, právoplatným 22. mája 2018, ktorým mu bol podľa § 364 ods. 2 písm. e) Trestného zákona, § 245 ods. 1 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) mesiacov s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu 24 (dvadsaťštyri) mesiacov, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento

výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 76 ods. 1 Trestného zákona okresný súd uložil obvinenému tiež ochranný dohľad na 12 (dvanásť) mesiacov, podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona trest prepadnutia veci a to 1 ks kuchynský nôž s dĺžkou čepele 8,5 cm a košeľe obvineného zn. Selected a napokon podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku aj povinnosť nahradiť poškodenému O. T., nar. XX. O. XXXX v A., trvale bytom N., D.. J. A. č. XXX spôsobenú škodu vo výške 719,42 eur.

Proti tomuto rozsudku okresného súdu podal obvinený F. M. odvolanie, ktoré Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením z 13. marca 2019, sp. zn. 4To/19/2019 podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Proti naposledy uvedenému uzneseniu krajského súdu podal obvinený F. M., prostredníctvom obhajkyne JUDr. Zuzany Hancinovej, advokátky so sídlom v Košiciach, Skladná 38, vo svoj prospech dovolanie, a to z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku.

V písomných dôvodoch podaného dovolania obvinený vo vzťahu k dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku namietal, že dňa 5. septembra 2017 o 10:44 hodine bol zadržaný a vypočutý ako podozrivý ohľadom smrti jeho matky, pričom mu bola v čase zadržania dychovou skúškou nameraná hladina alkoholu v množstve 3,5 promile s tým, že počas tohto výsluchu popísal svoje konanie ako aj iné skutočnosti, na ktoré si bol schopný rozpamätať. Poukázal na to, že následne bolo 5. septembra 2017 začaté trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 Trestného zákona. V tejto súvislosti namietal, že počas jeho druhej výpovede z 31. októbra 2017, už v pozícii obvineného (po vznesení obvinenia 30. októbra 2017) s odstupom času, opísal svoje konanie, ako aj konanie nebohej zo 4. až 5. septembra 2017 podrobnejšie a trochu inak, dokonca sám vydal nôž, ktorým malo dôjsť k zraneniam jeho matky, ktorým nakoniec podľa hla. Namietal, že znalec z odboru psychológia Mgr. S. G. vo svojom znaleckom posudku pripustil, že obvinenému mohol byť v čase skutku z dôvodu intoxikácie alkoholom navodený stav zhoršenej orientácie, v niektorých prípadoch sprevádzaný aj výpadkami pamäte. Dovolateľ s odkazom na jednotlivé ustanovenia Trestného poriadku poukázal ďalej na rozdiely v postavení podozrivej osoby a obvineného v trestnom konaní so zameraním sa na procesnú použiteľnosť výpovede podozrivej osoby v trestnom konaní odkazujúc pritom aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Tdo/47/2014, podľa ktorého výsluch podozrivej osoby má len vstupnú informačnú povahu a odôvodňuje ďalší procesný postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov v prípravnom konaní, predovšetkým len vznesenie obvinenia, prípadne vzatie obvineného do väzby a namietajúc, že výpoveď podozrivej osoby nenesie prvky kontradiktórnosti, pričom vychádzajúc z ustanovenia § 119 ods. 2 Trestného poriadku je, podľa názoru obvineného, zrejmé, že Trestný poriadok považuje za dôkazný prostriedok výpoveď obvineného a nie podozrivého. V tejto súvislosti dodal, že konfrontovať rozdielne výpovede možno len vtedy, ak boli urobené v rovnakom procesnom postavení, pričom procesné postavenie podozrivého a obvineného považoval dovolateľ za odlišné. S poukazom na doteraz uvedené obvinený uzavrel, že výpoveď urobená v štádiu pred začatím trestného stíhania a pred vznesením obvinenia je v ďalšom priebehu konania absolútne procesne nepoužiteľná, pretože následne má vypočutá osoba už iné procesné postavenie, a to procesné postavenie obvineného. Z takejto svedeckej výpovede preto, podľa názoru dovolateľa, nie je možné získať žiadne informácie a nemala by sa nachádzať ani vo vyšetrovacom spise a už vôbec by sa ňou nemal zaoberať súd v rámci hodnotenia dôkazov. V tejto súvislosti obvinený vyjadril názor, že v takomto prípade ide o podstatnú chybu konania, ktorá predchádzala už podaniu obžaloby a namietal, že jeho prvá výpoveď, ešte v pozícii podozrivého z 5. septembra 2017, ktorá je odlišná od jeho výpovede z 31. októbra 2017, kde vypovedal už ako obvinený, bola po celú dobu trestného konania zohľadňovaná orgánmi činnými v trestnom konaní a to jednak pri vykonávaní a hodnotení dôkazov, ako aj pri rozhodovaní o jeho vine zo strany najmä odvolacieho súdu. Namietal ďalej, že práve s ohľadom na podanie dvoch rôznych verzií v rámci svojich výpovedí bol vnímaný orgánmi činnými v trestnom konaní, ale aj súdmi nižšieho stupňa ako nedôveryhodná osoba, čím mal tak bez svojej viny sťažené postavenie a táto skutočnosť mala nepochybne vplyv na rozhodnutie o jeho vine. V tejto súvislosti poukázal na to, že na jeho výpoveď realizovanú pred začatím trestného stíhania (5. septembra 2017)

bolo prihlíadané tak v konaní pred okresným súdom, ako aj súdom odvolacím, keďže krajský prokurátor na ňu vo svojej záverečnej reči poukazoval a poukázal na ňu aj odvolací súd v odôvodnení svojho odvolacieho uznesenia. Ako účelové a nedôvodné vnímal dovolateľ založenie jeho výpovede ako podozrivého do spisového materiálu s cieľom navodiť u orgánov činných v trestnom konaní dojem o vedomom a účelovom klamaní obvineného poukazujúc pritom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tz/9/2006, v zmysle ktorého listina osvedčujúca obsah procesne nepoužiteľného dôkazu sa v spise nesmie ani nachádzať, aby žiadnym a určitým smerom neovplyvňovala príslušné orgány trestného konania v rámci procesu hodnotenia dôkazov a sp. zn. 2TdoV 12/2014, v zmysle ktorého je zistenie páchatel'a a objasnenie trestného činu primárne vecou orgánov činných v trestnom konaní, ktoré sú zodpovedné za to, aby súdu bola predložená vec s procesne použiteľnými dôkazmi potrebnými k rozhodnutiu o vine a treste v súlade s podanou obžalobou, pričom súdy sa nikdy nesmú stavať do pozície pomocníka obžaloby usilujúceho sa iba o odsúdenie. V tejto súvislosti dovolateľ zdôraznil, že právo na spravodlivý proces je limitom práva na riadny zákonný proces v tom zmysle, že nie každá nezákonnosť sa rovná nespravodlivosti a neústavnosti, ale len tá, na ktorej je založená vina obvineného s tým, že rámcom spravodlivého procesu môže byť jedine proces vedený zákonným spôsobom, kde zákonnosť je formou trestného konania a spravodlivosť žiaducou kvalitou jeho obsahu. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods.1 písm. c) Trestného poriadku vzhľadom obvinený v nadmernom aktívnom zasahovaní zo strany okresného súdu do dokazovania, čím došlo k porušeniu zásady kontradiktórnosti konania, pretože predseda senátu okresného súdu kládol obvinenému pri jeho výsluchu na hlavnom pojednávaní viac otázok ako sám prokurátor, čo obvinený považoval za aktívnu pomoc obžalobe s cieľom potlačiť zásadu „in dubio pro reo" („v pochybnostiach v prospech obvineného"). Namietal taktiež, že počas rekonštrukcie činu bol zo strany prokurátora usmerňovaný, ako a do akej ruky ma chytiť nôž, kde ho má priložiť figurantke na krk, a to aj napriek jeho zdôrazneniu, že nôž nikdy v ruke nedržal, a že si nepamätá, či jeho matka bola praváčka alebo ľaváčka poukazujúc pritom na rozhodnutie publikované pod číslom R 49/1968-III, v zmysle ktorého pri vykonávaní rekonštrukcie nesmie byť obvinený v žiadnom prípade orgánom činným v trestnom konaní usmerňovaný ohľadne jeho konania pri čine, ktoré behom rekonštrukcie znázorňuje. Súdom nižšieho stupňa dovolateľ ďalej vyčítal, že podľa jeho názoru bez relevantného odôvodnenia nenariadili nové znalecké dokazovanie pribratím iného znalca za účelom opätovného a nového vyšetrenia duševného stavu obvineného so zameraním sa na počutie hlasov v jeho hlave, ale na jeho vyšetrenie v tejto súvislosti bol opätovne pribratý znalec, ktorý už predtým konštatoval, že obvinený netrpí žiadnou psychickou chorobou alebo poruchou. Až pribratím iného znalca by sa, podľa názoru dovolateľa, opätovne nanovo a nestranne posúdil zdravotný stav obvineného s poukazom na hlasy v jeho hlave, ktorými sa znalec JUDr. MUDr. M. X. pri vypracovaní svojho znaleckého posudku nezaoberal. Porušenie práva na obhajobu vzhľadom dovolateľ aj v nevy počutí navrhovaných svedkov, a to R. Z., S. S. a Z. R., ohľadom ktorých odvolací súd v dôvodoch napadnutého rozhodnutia konštatoval, že boli na hlavnom pojednávaní vypočutí, čo sa však nezakladalo na pravde, keďže zo zápisnice o hlavnom pojednávaní konanom 19. júla 2018 plynie, že dotknutí svedkovia na uvedenom hlavnom pojednávaní vypočutí neboli, ale boli čítané zápisnice o ich výpovediach, avšak tým pádom bez možnosti obvineného a jeho obhajcu klásť im otázky. Rovnako tak vypočutie svedkov H. A. a I. F. k otázke spoluzitia obvineného s rodičmi, ako aj konfliktom, ku ktorým medzi nimi dochádzalo z iniciatívy nebohej, mohlo, podľa názoru obvineného, odstrániť rozpory a bližšie ozrejmiť skutkový stav. S poukazom na článok 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor"), ako aj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej tiež „ESLP") vo veci Szwabowicz proti Švédsku z 30. júna 1959 obvinený definoval obsah práva na spravodlivý súdny proces a konštatoval jeho porušenie z dôvodu, že sa nemohol účinne brániť voči výpovediam svedkov R. Z., S. S., Z. R., ktoré boli na hlavnom pojednávaní okresného súdu len prečítané aj napriek tomu, že trval na ich osobnom vypočutí, v dôsledku čoho uvedení svedkovia neboli konfrontovaní s otázkami obhajoby a súdu. A práva na spravodlivý proces konštatoval obvinený aj v dôsledku toho, že súd nevy počul svedkov H. A. a I. F., čo mohlo prispieť k bližšiemu objasneniu skutkových okolností a keďže výpovede uvedených svedkov boli jedným z určujúcich dôkazov pre odsúdenie obvineného, bolo povinnosťou konajúcich súdov postupovať nanajvýš opatrne a podrobiť postup prísnemu preskúmaniu spoľahlivosti týchto dôkazov vrátane rešpektovania pevných procesných záruk vzhľadom na vysoký stupeň rizika, ktorý dôkaz takéhoto charakteru so sebou prináša. Dovolateľ ďalej citujúc ustanovenie § 263 ods. 3 písm. a)

Trestného poriadku, ako aj rozhodnutí ESLP vo veciach Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému Kráľovstvu z 15. decembra 2011, Vidal proti Belgicku z 22. apríla 1992, Sgarbi proti Taliansku z 21. októbra 2008, Köktas proti Nemecku z 13. septembra 2011, poukázal na podmienky, za ktorých je možné upustiť od výsluchu svedka na hlavnom pojednávaní a namiesto toho prečítať zápisnicu o jeho skoršej výpovedi, s tým, že na takýto postup je potrebný preukázateľný opodstatnený dôvod a súd musí takýto svoj postup riadne zdôvodniť. V dôvodoch podaného dovolania obvinený poukazoval taktiež na výpoveď znalkyne z odboru zdravotníctva MUDr. S. ktorá v rámci svojho výsluchu realizovaného na hlavnom pojednávaní konanom 2. augusta 2018 nevyhlásila, že zranenie si mohla poškodená privodiť sama. Tvrdil, že nebolo jednoznačne preukázané, že to bol práve on, kto pichol nôž do krku poškodenej a ani to, že konal s úmyslom usmrtiť ju. Skutočnosť, že sa poškodená po zranení nehýbala automaticky neznamena, podľa názoru obvineného, že k zraneniu nemohlo dôjsť aj pri vzájomnom ťažovaní sa obvineného s matkou. Zdôraznil, že tak ako on aj poškodená bola v stave opitosti a vyjadril názor, že ak jestvuje úmysel vraždiť, páchatel' bodá viackrát, pričom v prejednávanej veci nebol produkovaný jediný relevantný dôkaz, ktorý by jednoznačne, bez akýchkoľvek pochybností preukázal jeho vinu. V nadväznosti na už vyššie uvedené vzhladol dovolateľ porušenie práva na obhajobu aj v tom, že odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nedostatočne a nesprávne vysporiadal s návrhom obhajoby na vypočutie svedkov Z. R., R. Z. a S. S., pričom zopakoval, že krajský súd v rozpore so skutočným stavom uviedol, že títo svedkovia boli na hlavnom pojednávaní riadne vypočutí. Naplnenie dovolacieho dôvodu plynúceho z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku videl obvinený aj v tom, že sa až do vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu nedozvedel, na základe akých vykonaných dôkazov považoval súd za jednoznačne preukázané, že obvinený svoju matku usmrtil, ako aj to, že mal konať v priamom úmysle, keďže zo svedeckých výpovedí vyplynulo, že poškodená mala samovražedné sklony a v stave opitosti vyťahovala nôž a ohrozovala ním nielen obvineného, ale aj svojho nebohého manžela. Odvolací súd v prejednávanej veci, podľa názoru obvineného, nepreskúmal rozhodujúce otázky predstreté v odvolaní, ale iba prevzal závery okresného súdu. S poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2012, sp. zn. 6Tdo/71/2012, obvinený zdôraznil podstatu práva na obhajobu v zmysle ním namietaného dovolacieho dôvodu, ktorého súčasťou je aj právo obvineného, aby každý výrok rozsudku bol odôvodnený presvedčivo tak, aby bolo z neho zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou obvineného. Dovolateľ ďalej vyjadril presvedčenie, že ak by boli vykonané všetky ním navrhované dôkazy, došlo by k ustáleniu skutkového deja, ktorý by vyústil do inej právnej kvalifikácie skutku s poukazom najmä na subjektívnu stránku stíhaného trestného činu, ktorá nebola v konaní preukázaná s tým, že v prejednávanej veci došlo, podľa jeho názoru, postupom súdov nižšieho stupňa k obmedzeniu strany obhajoby, natoľko, že obvinený bol pripravený o spravodlivé konanie, ktoré by prebiehalo v duchu plného práva na obhajobu a princípu „rovnosti zbraní“. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku obvinený namietal, že tak okresný, ako aj krajský súd neprihliadli pri ukladaní trestu na poľahčujúce okolnosti podľa § 36 písm. a), písm. h) Trestného zákona, čím došlo k uloženiu trestu v rozpore s Trestným zákonom. Vzhladom na okolnosti prípadu (dlhodobé problémové a konfliktné spolužitie obvineného s rodičmi, obaja rodičia denne užívali alkohol, denne sa hádali, nebohá poškodená mala konfliktnú povahu, bola neústupčivá, agresívna a egocentrická), ktoré okresný súd vo svojom rozhodnutí aj konštatoval, bolo jeho povinnosťou na tieto okolnosti prihliadať a vysporiadať sa s nimi. V tejto súvislosti potom dodal, že ani odvolací súd sa s námietkami obhajoby, ktoré sa týkali poľahčujúcich okolností vo svojom rozhodnutí nevysporiadal, čo robí jeho rozhodnutie arbitrárnym a absolútne nepreskúmateľným. Záverom podaného dovolania obvinený namietal, že poškodený O. T. si náhradu škody neuplatnil, čo uviedol aj na hlavnom pojednávaní, avšak okresný súd aj napriek tomu uložil obvinenému povinnosť spôsobenú škodu mu nahradiť.

V podstate na základe vyššie uvedených dôvodov obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 13. marca 2019, sp. zn. 4To/19/2019, ako aj rozsudok Okresného súdu Košice I z 19. novembra 2018, sp. zn. 1Tk/1/2018 zrušil a vrátil vec Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

K dovolaniu obvineného sa prokurátor Krajskej prokuratúry Košice nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 377 Trestného poriadku] pred vydaním rozhodnutia o dovolaní posúdil naplnenie procesných podmienok pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku). Zistil ďalej, že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), a že obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd Slovenskej republiky však zároveň dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku [§ 382 písm. c) Trestného poriadku].

V prvom rade sa žiada uviesť, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným a záväzným rozhodnutiam súdov predstavuje výrazný zásah do právnej istoty a stability právnych vzťahov v právnom štáte. Aj z uvedeného dôvodu je dovolanie určené k náprave najzásadnejších a zákonom taxatívne vymedzených procesných a hmotnoprávných väd, ktoré by svojimi dôsledkami mohli zásadne ovplyvniť trestné konanie, respektíve jeho procesný výsledok. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa [primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod číslom 57/2007].

Jednotlivé dovolacie dôvody [§ 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku], ktoré môže dovolateľ uplatňovať, sú vymedzené taxatívne a podstatne užšie ako dôvody zakotvené v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, aby sa príliš širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nenarušovala právna istota. Dovolanie teda nezakladá ďalšiu riadnu opravnú inštanciu a nepredstavuje „ďalšie odvolanie“. (Primerane napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/67/2018, 4Tdo/17/2019, 4Tdo/23/2019, 5Tdo/85/2017, 5Tdo/7/2020).

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku sa vzťahuje k najdôležitejšej fáze trestného konania, teda k dokazovaniu. Týka sa predovšetkým vykonávania dôkazov súdom, ale zahŕňa aj predchádzajúce dve štádiá, teda ich vyhľadávanie a zabezpečovanie, lebo dôkazy zadovážené v rozpore so zákonom, eventuálne získané nezákonným donútením alebo hrozbou, nie sú v trestnom konaní použiteľné a hodnotiteľné. V rámci uvedeného dovolacieho dôvodu sa preto skúma predovšetkým postup orgánov činných v trestnom konaní a súdu pri získavaní a vykonávaní tých dôkazov, ktoré slúžili ako podklad pre rozhodnutie vo veci (primerane rozhodnutia najvyššieho súdu napríklad sp. zn. 3Tdo/26/2017, 3Tdo/39/2019, 4Tdo/88/2015).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať len v takých prípadoch, keď zistene porušenie zákona svojou povahou a závažnosťou zodpovedá porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Nesprávny procesný postup pri získaní alebo vykonávaní dôkazov, tak môže viesť k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu iba vtedy, ak mal negatívny materiálny dopad na práva obvineného, teda vtedy, ak odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého získanie alebo vykonanie sa spochybňuje (rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 24/2020).

Obvinený v tejto súvislosti namietal, že orgány činné v trestnom konaní, okresný, ale aj krajský súd brali pri rozhodovaní o jeho vine a trestne do úvahy aj jeho výpoveď, ktorú predniesol 5. septembra 2017 ešte ako podozrivý, pričom táto výpoveď bola odlišná od jeho neskoršej výpovede učinenej 31. októbra 2017

už v procesnom postavení obvineného zdôrazňujúc, že ide o výpoveď (z 5. septembra 2017), podľa jeho názoru, použiteľnú nanajvýš ako vstupná informácia predovšetkým pre účely vznesenia obvinenia či rozhodovania o väzbe, avšak v ďalšom konaní už nie je použiteľná, pretože nebola vykonaná kontradiktórnym spôsobom, navyše išlo o výpoveď v inom procesnom postavení (podozrivého, nie obvineného).

K tomu najvyšší súd v prvom rade uvádza, že pod kontradiktórnosťou konania sa podľa rozhodovacej praxe ESĽP rozumie právo a) mať poznatky o všetkých dôkazoch podaných na účel ovplyvnenia rozhodnutia súdu a mať k nim pripomienky (rozhodnutie ESĽP vo veci Vermeulen proti Belgicku z 20. februára 1996, bod 33 odôvodnenia); b) právo mať dost' času na oboznámenie sa s dôkazmi predloženými súdu (rozhodnutie ESĽP vo veci Krčmář a ďalší proti Českej republike z 3. marca 2000, bod 42 odôvodnenia); c) právo predkladať dôkazy (rozhodnutie ESĽP vo veci Clinique des Acacias a iní proti Francúzsku z 13. októbra 2005, bod 37 odôvodnenia) - primerane rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS 374/2020.

Vzhľadom na to, že 5. septembra 2017 bol vypočúvaný obvinený v pozícii podozrivého (ako jedna strana v konaní) orgánmi činnými v trestnom konaní (ako v podstate druhou stranou v trestnom konaní), teda obe neskoršie strany v súdnom trestnom konaní mali kompletne informácie o tomto dôkaze, dotknutá výpoveď bola vykonaná kontradiktórnym spôsobom.

Najvyšší súd sa nestotožňuje s názorom obvineného spočívajúcim v tom, že výpoveď podozrivého je použiteľná len ako vstupná informácia na účely vznesenia obvinenia, prípadne rozhodovania o väzbe. Pokiaľ dovolateľ v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Tdo/47/2014, v ktorom sa uvádza, že súčasná právna úprava neumožňuje prečítať zápisnicu o výpovedi zadržaného podozrivého na hlavnom pojednávaní, teda vykonať ho ako dôkaz, aj keď bol výsluch vykonaný zákonným spôsobom, pričom tento záver je založený predovšetkým na výklade ustanovenia § 258 ods. 4 Trestného poriadku [pôvodne § 207 ods. 2 Trestného zákona (zákona č. 141/1961 Zb.)] a contrario a bol ustálený aj rozhodovacou praxou najvyššieho súdu s tým, že výsluch podozrivého, ktorý bol podľa § 85 Trestného poriadku zadržaný, nie je teda možné využiť pred súdom ako dôkaz a takýto výsluch, vykonaný pred vznesením obvinenia, by mal mať len vstupnú informačnú povahu a jeho obsah by mal slúžiť len na zdôvodnenie zadržania, začatie trestného stíhania a vznesenia obvinenia, prípadne na odôvodnenie väzby, s týmto záverom sa nie je možné stotožniť.

Podľa § 207 ods. 2, veta prvá, Trestného poriadku zákona č. 141/1961 Zb. v znení účinnom do 30. septembra 2002 zápisnica o predchádzajúcej výpovedi obžalovaného sa prečíta len vtedy, ak sa koná v neprítomnosti obžalovaného, keď obžalovaný odoprie vypovedať alebo keď sa objavia podstatné rozpory medzi jeho skoršou výpoveďou a jeho údajmi pri hlavnom pojednávaní a ak bol výsluch vykonaný po vznesení obvinenia spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona. Novelou uvedeného Trestného poriadku realizovanou zákonom č. 422/2002 Z. z. sa znenie citovaného ustanovenia zmenilo tak, že slová „po vznesení obvinenia“ boli vypustené. Staršie rozhodnutia najvyššieho súdu vychádzajúce zo znenia § 207 ods. 2 Trestného poriadku (zákona č. 141/1961 Zb.) v znení účinnom do 30. septembra 2002 tak, po jeho zmene stratili svoju použiteľnosť.

Vzhľadom na to, že znenie § 258 ods. 4 v súčasnosti platného a účinného Trestného poriadku (zákona č. 301/2005 Z. z.) zodpovedá v časti pojednávajúcej o skoršej výpovedi obvineného zneniu § 207 ods. 2, veta druhá, Trestného poriadku (zákona č. 141/1961 Zb.) v znení účinnom od 1. októbra 2002 nie je možné uzavrieť, že by súčasná platná právna úprava, vychádzajúc z výkladu týchto ustanovení, neumožňovala prečítať zápisnicu o výpovedi zadržaného podozrivého na hlavnom pojednávaní.

V postavení podozrivého podľa § 85 ods. 4, ods. 5, ods. 6 Trestného poriadku nejde v porovnaní s postavením obvineného, podľa názoru najvyššieho súdu, o zásadne odlišné procesné postavenie, ako je tomu v porovnaní s postavením svedka, preto ani táto skutočnosť nebráni čítaniu zápisnice o výpovedi podozrivého na hlavnom pojednávaní podľa § 258 ods. 4 Trestného poriadku (zákona č. 301/2005 Z. z.). Vychádzajúc z vyššie uvedených ustanovení sa na osobu podozrivého primerane použijú

ustanovenia § 34, § 121 až 124 Trestného poriadku s tým, že podozrivá osoba má právo zvoliť si obhajcu. Na podozrivého sa v zásade vzťahujú tie isté ustanovenia ako na obvineného s výnimkou povinnej obhajoby, preto takáto výpoveď z tohto dôvodu nemôže byť jediným alebo rozhodujúcim dôkazom, na podklade ktorého by došlo k uznaniu viny obvineného, nič však nebráni tomu, aby zápisnica o takejto výpovedi bola na hlavnom pojednávaní podľa § 258 ods. 4 Trestného poriadku na účely odstraňovania rozporov prečítaná, či použitá ako podporný dôkaz teda súčasť reťaze usvedčujúcich dôkazov.

Podľa názoru najvyššieho súdu o odlišnú situáciu ide v prípade, keď obvinený je predtým vypočutý v pozícii svedka, ktorá je úplne odlišná od pozície obvineného (už len tým, že svedok je povinný vypovedať pravdu, zatiaľ čo obvinený sa môže brániť v zásade akýmkoľvek spôsobom, teda môže aj klamať, svedok nemá právo na obhajobu a podobne).

Vzhľadom na zásadne odlišné procesné postavenie svedka a podozrivej osoby a naopak obdobné postavenie podozrivej osoby a obvineného nie je možné, podľa názoru najvyššieho súdu (na rozdiel od záveru vyjadreného napríklad v rozhodnutí sp. zn. 5Tdo/18/2018), dospieť k záveru, že by pripustenie možnosti čítania zápisnice o výpovedi podozrivej osoby podľa § 258 ods. 4 Trestného poriadku malo viesť k záveru o možnosti čítania skoršej zápisnice o výpovedi obvineného v pozícii svedka.

Na vyššie uvedenom závere nič nemenia ani ustanovenia § 10 ods. 11 a ods. 12 Trestného poriadku, ktoré „len“ ozrejmujú vzťah medzi pojmami obvinený, obžalovaný a odsúdený, neriešia však otázku čítania zápisnice o výpovedi podozrivého na hlavnom pojednávaní, § 33 Trestného poriadku, keďže čítanie uvedenej zápisnice nie je prostriedkom určeným týmto zákonom proti obvinenému a ani § 119 ods. 3 Trestného poriadku, keďže obsahuje „len“ demonštratívny (teda nie úplný, konečný) výpočet dôkazných prostriedkov.

Najvyšší súd nevidí dôvod na neumožnenie čítania zápisnice o výpovedi podozrivého ani v obave, že pripustením tejto možnosti sa vytvorí priestor na jej zneužívanie orgánmi činnými v trestnom konaní, ktoré sa cez tento inštitút budú snažiť obchádzať ustanovenia Trestného poriadku o povinnej obhajobe. Podľa názoru najvyššieho súdu niet dôvodu pre takúto všeobecnú nedôveru v zákonný postup orgánov činných v trestnom konaní. Napokon je vecou súdu, aby posúdil, či postup orgánov činných v trestnom konaní v prípravnom konaní bol zákonný a aby na nezákonné dôkazy vykonané aj spôsobom, že pri ich realizácii dotknuté orgány zákon obišli, neprihliadal.

Podľa názoru najvyššieho súdu nebol dôvod ani na nezaradenie zápisnice o výpovedi zadržaného do spisu, respektíve na jej vyňatie zo spisu, a to ani za situácie, že by išlo o dôkaz v ďalšom konaní už nepoužiteľný alebo dôkaz nezákonný.

V zmysle § 2 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 618/2005 Z. z. o tvorbe spisu orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi (ďalej len „Vyhláška“) vyšetrovací spis a jeho rovnopis tvoria všetky písomnosti, ktoré sa vzťahujú na tú istú vyšetrovanú trestnú vec [podania, zápisnice (bez bližšej konkretizácie), záznamy, rozhodnutia a pod.] s tým, že vyšetrovací spis sa zakladá po prijatí prvého podania vo veci. A aj keď sa v § 6 citovanej Vyhlášky zápisnica o výsluchu zadržaného výslovne nespomína, uvedené ustanovenie predstavuje „len“ spôsob zoradenia jednotlivých materiálov tvoriacich súčasť spisu, nie ich taxatívny výpočet.

Citovaná vyhláška pritom neobsahuje žiadnu situáciu, za ktorej by bolo potrebné nejakú písomnosť už raz zaradenú do vyšetrovacieho spisu, zo spisu vyňať. Takouto situáciou pritom nie je ani potreba, aby orgány činné v trestnom konaní a súdy neboli ovplyvňované obsahom nezákonných alebo nepoužiteľných dôkazov. Je totiž až vecou súdu, aby po oboznámení sa dôkazom (jeho obsahom a formou, teda použitím na vzťahujúcich zákonných ustanovení) posúdil a uzavrel, či ide o zákonný a v ďalšom konaní použiteľný dôkaz alebo nie, pričom je vecou povinnosti a profesionalita tak orgánov činných v trestnom konaní a súdu, aby na obsah nezákonných a nepoužiteľných dôkazov pri svojom rozhodovaní neprihliadali. Niet ale podľa názoru najvyššieho súdu zákonného dôvodu „chrániť“ orgány

činné v trestnom konaní a súdy pred ich ovplyvnením obsahom nezákonných alebo nepoužiteľných dôkazov. V tomto smere sa najvyšší súd nestotožňuje so závermi rozhodnutia sp. zn. 4Tz/9/2006, ktoré ustálenú súdnu prax najvyššieho súdu ani nepredstavuje, keďže nebolo v Zbierke uverejnené.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu. Je jedným zo základných práv obvineného, ktoré je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a následne aj v § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Porušenie práva na obhajobu je síce dôvodom pre podanie dovolania [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], avšak zákon (teda Trestný poriadok) pre úspešné uplatnenie takéhoto dovolacieho dôvodu predpokladá len jeho zásadné porušenie (teda nie každé aj bezvýznamné porušenie práva na obhajobu zakladá vyššie označený dovolací dôvod, ale len porušenie zásadné).

Právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 4 Trestného poriadku) - primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 7/2011.

Naplnenie vyššie uvedeného dovolacieho dôvodu [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] videl obvinený okrem iného v tom, že predseda senátu porušil zásadu kontradiktórnosti konania tak, že kládol obvinenému pri výsluchu na hlavnom pojednávaní značne viac otázok prokurátor, čo dovolateľ považoval za aktívnu pomoc obžalobe, ako aj v tom, že pri rekonštrukcii skutku bol obvinený usmerňovaný prokurátorom, ako má uchopiť nôž, pričom viackrát počas rekonštrukcie zdôraznil, že nôž nedržal, ako aj to, že si nepamätá, či bola jeho matka praváčka alebo ľaváčka.

Podľa § 371 ods. 4, veta prvá, Trestného poriadku však dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

Postup súdu prvého stupňa pri výsluchu obvineného, ako aj postup orgánov činných v trestnom konaní pri rekonštrukcii bol dovolateľovi známy už v odvolacom konaní. Napriek tomu tieto skutočnosti v podanom odvolaní, ale ani na verejnom zasadnutí konanom o jeho odvolaní nenamietal. Aj keď obvinený námietky týkajúce sa priebehu rekonštrukcie v konaní pred súdom prvého stupňa namietal, okresný súd ich opodstatnenosť neuznal, evidentne svoje závery o vykonaní rekonštrukciu oprel (strana 11 rozsudku okresného súdu), čo obvinený akceptoval, pretože nespokojnosť s takýmto ich posúdením v podanom odvolaní, ale ani na verejnom zasadnutí konanom o jeho odvolaní nenamietal.

Obvinený, ktorému v dovolacom konaní namietané okolnosti sú známe už v pôvodnom konaní a napriek tomu ich najneskôr v konaní pred odvolacím súdom, v rámci ktorého by ich bolo možné napraviť, neuplatní, dáva týmto jednoznačne najavo, že ich nepovažuje za spôsobilé zásadným spôsobom zmeniť jeho postavenie, či spôsobiť mu zásadnú ujmu na jeho právach. Inak povedané obvinený, ktorý v skoršom štádiu trestného konania rezignuje na svoje práva a napriek znalosti ich porušenia sa nedožaduje ich nápravy už v tomto skoršom štádiu (v rámci dovolacieho konania), kedy ešte nie je vec právoplatne skončená, nemôže sa v neskoršom štádiu trestného konania po právoplatnom skončení veci ich nápravy úspešne domáhať, keďže dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným a záväzným rozhodnutiam súdov, ako to už bolo uvedené, predstavuje výrazný zásah do právnej istoty a stability právnych vzťahov v právnom štáte. Aj z uvedeného dôvodu je dovolanie určené k náprave najzásadnejších a zákonom taxatívne vymedzených procesných a hmotnoprávných väd, ktoré by svojimi dôsledkami mohli zásadne ovplyvniť trestné konanie, respektíve jeho procesný výsledok, pričom takýmto vadami nemôžu byť vady, ktoré obvinený v štádiu dovolacieho konania nepovažoval za tak závažné, aby sa ich nápravy napriek ich poznaniu domáhal [primerane už spomínané rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom R 57/2007 a k otázke súladnosti citovanej právnej

úpravy podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku s Ústavou Slovenskej republiky rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 499/2016 z 15. júna 2016].

Napriek tomu nad rámec uvedeného pre úplnosť najvyšší súd dodáva, že princíp rovnosti strán a kontradiktórnosti konania nebude naplnený za situácie, keď súd nahrádza svojou činnosťou aktivitu jednej zo strán konania (primerane rozhodnutia EŠLP vo veci Karelín proti Rusku, ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 374/2020).

Podľa § 258 ods. 2 Trestného poriadku výsluch (obžalovaného) môže predseda senátu prerušiť len vtedy, ak výsluch nie je vedený v súlade so zákonom alebo ak je výsluch vedený inak nevhodným spôsobom, alebo ak predseda alebo člen senátu považujú za nevyhnutné položiť obžalovanému otázku, ktorú nemožno odložiť na dobu po skončení výsluchu.

Citované ustanovenie teda umožňuje, predsedovi senátu alebo samosudcovi klásť otázky, a to buď po skončení výsluchu alebo ešte počas jeho priebehu, ak to predseda senátu považuje za nevyhnutné. Len samotným kladením otázok preto sudca kontradiktórnosť súdneho konania, pokiaľ stranám v konaní vypočuť obvineného, ako tomu bolo aj v prejednávanej veci, umožnil, narušiť nemôže. K porušeniu uvedeného princípu by mohlo dôjsť až vtedy, ak by svojou aktivitou činnosť prokurátora nahradil, teda ak by realizoval výsluch namiesto neho. Z predloženého spisu, ale aj samotného dovolania je zrejmé, že prokurátor obvineného vypočul, pričom len jednoduché porovnanie počtu otázok položených prokurátorom a sudcom bez ďalšieho (pričom obvinený v podanom odvolaní nič ďalšie netvrdí) pre záver o nahradení činnosti prokurátora aktivitou súdu nestačí.

K námietkam obvineného týkajúcim sa priebehu rekonštrukcie skutku v tom smere, že bol prokurátorom usmerňovaný, ako má uchopiť nôž, pričom viackrát počas rekonštrukcie zdôraznil, že nôž nedržel, ako aj to, že si nepamätá, či bola jeho matka praváčka alebo ľaváčka, najvyšší súd uvádza, že zo zápisnice o vykonanej rekonštrukcii plynie, že sa jej okrem obvineného zúčastnil aj jeho obhajca, z dotknutej zápisnice je ďalej zrejmé, že obvinený, ale ani jeho obhajca námietky proti priebehu rekonštrukcie, ale ani obsahu zápisnice zachytávajúcej tento úkon nevzniesli, pričom na hlavnom pojednávaní konanom okresným súdom obvinený potvrdil, že zápisnicu o rekonštrukcii podpísal, pričom na otázku súdu prvého stupňa uviedol, že nevie, prečo tak urobil, teda nijakým spôsobom nevysvetlil, prečo by svojím podpisom v prítomnosti obhajcu potvrdil zápis priebehu rekonštrukcie, ktorá zapísaným spôsobom neprebela. Uvedené potom skôr nasvedčuje tomu, že obvinený si chyby v postupe rekonštrukcie vymyslel v snahe zvrátiť preňho nepriaznivý priebeh trestného konania.

Pod dovolací dôvod plynúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolateľ podradil aj námietky spočívajúce v tom, že okresný súd nenariadil nové znalecké dokazovanie pribratím iného znalca za účelom opätovného a nového vyšetrenia jeho duševného stavu so zameraním na počutie hlasov v jeho hlave. V tejto súvislosti okresnému súdu vyčítal, že za účelom preverenia vyššie uvedených skutočností pribral znalca, ktorý už vo svojom predošlom posudku na základe predchádzajúceho vyšetrenia vyslovil, že obvinený netrpí žiadnou psychickou poruchou alebo chorobou.

Za porušenie práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú, a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 7/2011).

Vychádzajúc z ustanovenia § 272 ods. 3 Trestného poriadku obvinený je síce v rámci práva na obhajobu

oprávnený navrhovať dôkazy a určitý dôkaz aj sám zabezpečiť, je ale na úvahe orgánov činných v trestnom konaní a súdu, ktoré z dôkazov vykoná, respektíve zabezpečí. V rámci práva na obhajobu, v konaní pred súdom je povinnosťou súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritorným rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť, alebo ho odmietnuť, alebo rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom R 116/2014).

Súd vykonávajúci dokazovanie teda návrhmi strán ani ich názormi, čo do rozsahu dokazovania, nie je viazaný. Je výlučne na zvážení súdu, vykonanie ktorého z dôkazov má pre rozhodnutie veci podstatný význam, a vykonanie ktorého naopak, nie je právne významné, keďže pre vydanie rozhodnutia nie je podstatné, koľko dôkazov je vykonaných, ale aká je ich dôkazná sila (argumenta ponderantur, non numeratur). Súd je však povinný s návrhmi strán v konaní, čo do rozsahu dokazovania, sa vysporiadať (primerane rozhodnutia najvyššieho súdu napríklad sp. zn. 5Tdo/54/2019, 4Tdo/34/2018).

Z predloženého spisu je zrejmé, že znalec z odvetvia psychiatrie JUDr. MUDr. M. X. po vyšetrení obvineného tak, ako to plynie zo záverov jeho znaleckého posudku č. 5/2018, žiadne známky duševnej choroby u dovolateľa nezistil. Na podklade jeho listu, v ktorom tvrdil, že počuje hlasy, bolo súdom prvého stupňa nariadené doplnenie vyššie uvedeného znaleckého posudku. Dotknutý znalec však ani na základe týchto nových informácií nedospel k záveru, že by obvinený trpel duševnou chorobou, v rámci doplneného znaleckého dokazovania zistil, že obvinený simuluje.

Postup pri odstraňovaní chýb znaleckého posudku upravuje § 146 Trestného poriadku, podľa ktorého ak vzniknú pochybnosti o správnosti znaleckého posudku alebo ak je znalecký posudok nejasný alebo neúplný, treba požiadať znalca o vysvetlenie alebo doplnenie posudku. Ak by to nevedlo k odstráneniu pochybností alebo nejasností znaleckého posudku alebo k úplnosti znaleckého posudku, treba pribrať iného znalca.

Iného znalca aj v prejednávanej veci by bolo možné teda pribrať až vtedy, pokiaľ by znalecký posudok znalca JUDr. MUDr. M. X. vyvolával pochybnosti o jeho správnosti, ak by jeho posudok bol nejasný alebo neúplný a znalec by nebol schopný tieto pochybnosti vysvetliť. Obvinený v podanom dovolaní však takéto chyby znaleckého posudku nenamieta. Dovolateľ len nie je spokojný so záverom, ku ktorému znalec dospel bez toho, aby mu vytýkal konkrétne pochybenia v jeho postupoch alebo záveroch. Vychádzajúc však z citovaného ustanovenia § 146 Trestného poriadku, nespokojnosť strany v konaní so záverom znaleckého dokazovania, vykonaného určitým znalcom, dôvodom pre pribratie iného znalca nie je.

Vychádzajúc zo zápisnice o verejnom zasadnutí konanom krajským súdom o odvolaní obvineného je zrejmé, že odvolací súd sa návrhom obvineného na opätovné doplnenie znaleckého dokazovania týkajúceho sa tvrdenia obvineného, že počuje hlasy, zaoberal, pričom tento návrh postupom podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku odmietol z dôvodu (ako to plynie z dôvodov jeho rozhodnutia), že znalecké dokazovanie v požadovanom smere súdom prvého stupňa doplnené bolo, pričom znalecký posudok vrátane jeho doplnenia považoval krajský súd za jasný a úplný, riadne odôvodnený, o ktorom nemal žiadne pochybnosti. Odmietnutie doplnenia dokazovania teda odvolací súd riadne odôvodnil úvahou, ktorú nemožno považovať za svojvoľnú a arbitrárnu, a ktorej obsah nie je najvyšší súd oprávnený preskúmať, pretože by to odporovalo viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkovým stavom tak, ako to plynie z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku za bodkočiarkou, v zmysle ktorého správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

V tejto súvislosti pre úplnosť najvyšší súd opätovne konštatuje, že obvinený v podanom dovolaní žiadne skutočnosti, ktoré by správnosť a úplnosť doplneného znaleckého dokazovania spochybňovali, neuvádza, vyjadruje len svoju nespokojnosť s jeho výsledkom. Nenaplnenie predstáv obvineného o výsledku dokazovania však žiaden dovolací dôvod nenapĺňa, keďže zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva povinnosť súdov opakovať už vykonané dokazovanie nevykazujúceho žiadne chyby dovtedy, kým neprinesie obvineným želaný výsledok.

Navyše obhajobe nič nebránilo predložiť súdu vlastný znalecký posudok.

Obvinený ďalej namietal porušenie práva na spravodlivý proces, práva na obhajobu a tým aj naplnenie vyššie uvedeného dovolacieho dôvodu [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] tým, že v konaní pred súdmi nižšieho stupňa neboli vypočutí svedkovia R. Z., S. S. a Z. R. (hoci odvolací súd v dôvodoch napadnutého rozhodnutia tvrdí opak), ktorých výpovede boli na hlavnom pojednávaní vykonávanom súdom prvého stupňa len prečítané, aj keď obvinený trval na ich osobnom vypočutí, v dôsledku čoho uvedení svedkovia neboli konfrontovaní s otázkami obhajoby a súdu s tým, že návrhu obvineného na vypočutie svedkov H. A. a I. F. nebolo vyhovené vôbec.

Podľa § 240 ods. 3, veta tretia, Trestného poriadku obvinený sa upozorní aj na to, že ak na hlavnom pojednávaní navrhuje vypočuť svedkov, ktorých výpovede navrhol prokurátor v obžalobe iba prečítať, je povinný to bez meškania písomne oznámiť súdu, inak ich súd na hlavnom pojednávaní bude môcť prečítať aj bez jeho súhlasu; to neplatí, ak nastala nová okolnosť, ktorá nebola obvinenému v čase doručenia výzvy známa.

Z predloženého spisu je zrejmé, že obžaloba, v ktorej prokurátor navrhoval namiesto osobného výsluchu svedkov Z. R., R. S. a S. S. prečítať zápisnice o ich výsluchoch, bola obvinenému doručená 21. marca 2021. Aj keď dovolateľovi nebola doručovaná samostatná výzva podľa § 240 ods. 3 Trestného poriadku, poučenie v zmysle vyššie citovaného ustanovenia bolo obsiahnuté v predvolaní obvineného (vtedy v pozícii obžalovaného) na hlavné pojednávanie nariadené na 7. júna 2018 (ale aj 9. júla 2018) doručené dovolateľovi 18. mája 2018 (6. júna 2018) s tým, že hlavné pojednávanie sa 9. júla 2018 z dôvodu nahlásenia nástražného výbušného systému neuskutočnilo. Na hlavnom pojednávaní konanom 9. júla 2018 obvinený v zastúpení svojou obhajkyňou uviedol, že navrhuje osobne vypočuť svedkov W. R., M. M., O. T. a starostu obce N.. Na hlavnom pojednávaní konanom 19. júla 2018 obvinený opätovne v zastúpení svojou obhajkyňou zotrval na vypočutí svedkov navrhnutých obhajobou 9. júla 2018, s tým, že na osobnom vypočutí ostatných svedkov netrval, preto súd prvého stupňa pristúpil k čítaniu zápisníc o výsluchoch svedkov Z. R., R. S. a S. S., pričom na hlavnom pojednávaní realizovanom 19. novembra 2018, pred ukončením dokazovania vykonávanom pred súdom prvého stupňa, obvinený nemal žiadne návrhy na doplnenie dokazovania.

Doplniť dokazovanie v tomto smere, teda osobne vypočuť svedkov Z. R., R. S. a S. S., navrhol dovolateľ až v odvolacom konaní podaním z 5. marca 2019, a to len z dôvodu, že sú uvedení ako svedkovia, no doposiaľ vypočutí neboli. K tomu je potrebné uviesť, že osobné vypočutie týchto svedkov, ako to už bolo vyššie uvedené, prokurátor v obžalobe nenavrhol a nenavrhol to ani obvinený v priebehu konania pred súdom prvého stupňa, pričom okresný súd osobný výsluch týchto svedkov v súlade s ustanovením § 263 ods. 1 Trestného poriadku nepovažoval za potrebný. Od konania hlavného pojednávania 19. novembra 2018, kedy obvinený nemal návrhy na doplnenie dokazovania, do 5. marca 2019, kedy obvinený navrhol osobné vypočutie dotknutých svedkov, nenastala žiadna nová okolnosť a obvinený to v podanom dovolaní ani netvrdí, ktorá by osobný výsluch uvedených svedkov opodstatňovala. Krajský súd preto postupoval správne, keď návrhu obvineného na osobné vypočutie menovaných svedkov nevyhovel, aj keď s nie celým príliehavým odôvodnením.

Pokiaľ ide o odmietnutie doplnenia dokazovania výsluchom svedkov H. A. a I. F., týmto návrhom sa krajský súd zaoberal a jeho vykonanie odmietol z dôvodu, že spolužitie v rodine M., čo obvinený chcel týmito dôkazmi preukázať, vyplynulo z iných už doposiaľ vykonaných dôkazov, a to výpovedi svedkov O. T., O. G., W. R., M. M. a Z. R., pričom ani obsah tejto úvahy, ktorú nemožno považovať za svojvoľnú a arbitrárnu, nie je najvyšší súd oprávnený preskúmať, pretože by to bránilo viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkovým stavom tak, ako to plynie z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku za bodkočiarkou, v zmysle ktorého správnosť a úplnosť zisteného skutku však odvolací súd nemôže skúmať a meniť.

A pokiaľ obvinený ešte namietal, že znalkyňa MUDr. S. na hlavnom pojednávaní nevyklúčila, že smrteľné

zranenie si mohla nebohá poškodená spôsobiť sama, k tomu je potrebné v prvom rade uviesť, že ani túto skutočnosť obvinený ani v podanom odvolaní a ani v odvolacom konaní nenamietal, a preto s ohľadom na už vyššie uvedené dôvody vychádzajúc z ustanovenia § 371 ods. 4 Trestného poriadku nemôže dovolanie podané z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku úspešne odôvodňovať. Navyše obvinený sa touto argumentáciou domáhal iba iného hodnotenia vykonaného dokazovania, čo je skutkovou námietkou, ktorú najvyšší súd vychádzajúc z opakovane spomínaného ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku za bodkočiarkou z dôvodu viazanosti zisteným skutkom nie je oprávnený preskúmať, pričom sudy nižšieho stupňa svoje závery v tomto smere primerane odôvodnili. Len pre úplnosť najvyšší súd dodáva, že dotknutá znalkyňa síce vlastné zavinenie poškodenou nevylúčila, považovala ho však vyčerpávajúco, zrozumiteľne, presvedčivo argumentujúc konkrétnymi skutočnosťami za nepravdepodobné, naopak za vysoko pravdepodobné považovala zavinenie inou osobou.

Vyššie uvedenými skutočnosťami preto obvinený dovolací dôvod plynúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenaplnil.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, dovolanie možno podať ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie situácia spočívajúca v tom, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiaden trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho (prípadne miernejšieho) trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu (primerane napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Tdo/29/2018, 2Tdo/6/2019, 5Tdo/48/2018).

Naposledy citované ustanovenie teda slúži výlučne na nápravu hmotnoprávnych chýb a jeho znenie za bodkočiarkou vylučuje možnosť úspešne sa domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je rozhodnutie založené, s výnimkou uvedenou v ustanovení § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

Inak povedané, vo vzťahu k skutkovému stavu zistenému skôr konajúcimi súdmi, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru a nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov - ich posudzovanie je dominanciou konania odvolacieho. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú na preskúmanie rozhodnutí súdu druhého stupňa [primerane uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Tdo/7/2018 z 3. septembra 2018 (publikované v Zbierke pod číslom 96/2018)].

Dovolací súd teda hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len z toho hľadiska, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, a ktorý je vymedzený v takzvanej skutkovej vete napadnutého rozsudku, zodpovedá znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu, pod ktorú bol napadnutým rozsudkom podradený.

Námietky dovolateľa spočívajúce v skutočnosti, že sudy nižšieho stupňa nedostatočne objasnili skutkový stav veci, nevyhodnotili dôkazy svedčiace v prospech obvineného alebo vyjadrujúce jeho nespokojnosť s hodnotením vykonaných dôkazov súdmi nižšieho stupňa sú otázky skutkového charakteru, ktoré z tohto dôvodu dovolací dôvod vyplývajúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ale ani žiaden iný nenapĺňajú.

Námietky dovolateľa týkajúce sa skutočnosti, že súdy nižšieho stupňa pri ukladaní trestu neprihliadli na poľahčujúce okolnosti podľa § 36 písm. a), písm. h) Trestného zákona, teda že obvinený konal v silnom citovom rozrušení a spáchal trestný čin pod vplyvom tiesnivých osobných pomerov alebo rodinných pomerov, ktoré si sám nespôsobil žiaden dovolací dôvod, a to ani podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nenapĺňajú, pretože otázka zisťovania resp. zhodnotenia (ne)existencie poľahčujúcich okolností a priťažujúcich okolností je otázkou skutkovou, ktorá je vylúčená z preskúmania dovolacieho súdu v prípade, že tento koná na podklade dovolania obvineného podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 18/2015).

Len pre úplnosť najvyšší dodáva, že ani podľa jeho názoru tieto poľahčujúce okolnosti v prejednávanej veci neexistujú. Obvinený ich opodstatnenosť vidí v jeho rodinných pomeroch založených na užívaní alkoholu rodičmi a v „náročnej“ povahe alebojškodenej (jeho matky). Dovolateľ však v čase spáchania skutku mal viac ako 30 rokov, bol plne svojprávnny, schopný samostatnej existencie, nebol odkázaný na spoložitie s rodičmi, pokiaľ mu ich životný štýl a povaha nevyhovovali, preto ním namietané poľahčujúce okolnosti v jeho prípade nie je možné konštatovať.

Pokiaľ obvinený namietal, že žiadnym dôkazom nebol preukázaný jeho úmysel matku zavraždiť k tomu je potrebné uviesť, že aj záver o zavinení páchatel'a musí byť preukázaný výsledkami dokazovania. Z vykonaného dokazovania musí logicky vyplývať zistenie, či v prejednávanej veci je/nie je prítomné zavinenie v zmysle trestnoprávnom a v akej forme, čo je síce záver právny, ale aj právny záver o subjektívnych znakoch trestného činu sa musí zakladať na skutkových zisteniach súdu vyplývajúcich z vykonaného dokazovania rovnako ako záver o objektívnych znakoch trestného činu. Avšak skutočnosti psychického života významné pre právny záver o tom, či tu je/nie je zavinenie a v akej forme, sú predmetom dokazovania práve tak, ako všetky ostatné okolnosti napĺňajúce znaky trestného činu a nemôžu byť teda realizované, respektíve prehodnocované v dovolacom konaní dovolacím súdom (primerane napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Tdo/22/2013, 6Tdo/49/2015).

Ako to už bolo vyššie uvedené dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa. Tento dovolací dôvod preto nemôže napĺňať ani poukaz na to, že nebola v konaní preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkované, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia. Predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku potom môže byť už len nesprávne právne posúdenie takto ustáleného skutku v skutkovej vete ustálenej súdmi prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenie, ktoré sú jej obsahom, a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť (rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 3/2011).

Z okresným súdom ustáleného skutku, s ktorým sa krajský súd bez výhrad stotožnil, plynie zjednodušene povedané, že obvinený veľkou razanciou a prudkosťou nožom s dĺžkou čepele 8,5 cm bodol svoju matku do oblasti krku v dôsledku čoho jej prerezal krčnú tepnu. Dovolateľ si musel byť nepochybne vedomý toho, že pokiaľ nožom o dĺžke 8,5 cm bodne iného človeka do krku, kde sú uložené životne dôležité orgány (tepny), utrpí zranenia nezlučiteľné so životom. Obvinený teda nepochybne svoju matku úmyselne usmrtil, a preto oba súdy tak okresný, ako aj krajský postupovali správne, keď konanie obvineného právne posúdili ako obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nebol v prejednávanej veci založený ani námietkou obvineného týkajúcou sa náhrady škody, ktorá bola priznaná poškodenému napriek tomu, že na hlavnom pojednávaní uviedol, že si ju neuplatňuje, pretože predmetný dovolací dôvod by mohlo opodstatňovať nesprávne použitie iného hmotnoprávneho predpisu, nie však predpisu procesnoprávneho. Obvinený v podanom dovolaní nenamieta, že by poškodený nárok na náhradu škody nemal, že by mu škoda nevnikla či nepatrila, že by mala byť priznaná v inej výške a podobne, teda

nenamieta nesprávnosť použitia hmotnoprávných predpisov týkajúcich sa náhrady škody, ale namieta, že tento nárok nemal byť poškodenému priznaný z dôvodu, že nebola splnená procesná podmienka jeho priznania plynúca z ustanovenia § 46 ods. 3 Trestného poriadku, teda podanie návrhu z jeho strany. Nápravy uvedenej skutočnosti sa mal obvinený domáhať v odvolacom konaní, čo však neurobil.

Ani vyššie uvedenými skutočnosťami preto obvinený dovolací dôvod plynúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nenaplnil.

Vzhľadom na to, že obvinený F. M. skutočnosťami, ktoré uviedol vo svojom dovolaní, zjavne nenaplnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí jeho dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Na základe vyššie uvedených dôvodov preto senát najvyššieho súdu jednomyselne rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.